

Załącznik nr 2

Korelacja strategii z innymi
strategicznymi dokumentami
krajowymi, wojewódzkimi,
powiatowymi

Korelacja strategii z innymi strategicznymi dokumentami krajowymi, wojewódzkimi, powiatowymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zgorzeleckiego na lata 2014-2020 jest zgodna z innymi dokumentami, regulującymi politykę społeczną na poziomie krajowym, czy regionalnym. Zawarte w nich zapisy wskazują na zasadę pomocniczości, jako naczelną wyznacznik polityki społecznej kreowanej na poziomie lokalnym.

Poziom krajowy

Celami głównymi polityki społecznej na poziomie krajowym są:

- wsparcie osób i rodzin w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej, doprowadzenie - w miarę możliwości - do ich życiowego usamodzielniania i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka,
- zapewnienie dochodu na poziomie interwencji socjalnej – dla osób nie posiadających dochodu lub o niskich dochodach, w wieku poprodukcyjnym i osobom niepełnosprawnym,
- zapewnienie dochodu do wysokości poziomu interwencji socjalnej osobom i rodzinom o niskich dochodach, które wymagają okresowego wsparcia,
- zapewnienie profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocą w rodzinie,
- integracja ze środowiskiem osób wykluczonych społecznie,
- stworzenie sieci usług socjalnych adekwatnych do potrzeb w tym zakresie.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 wskazuje na obszary Polski, w których występuje największe zagrożenie wykluczeniem społecznym oraz panują gorsze warunki życia. Są to obszary położone na pograniczu województw oraz ośrodki leżące w pewnej odległości od ośrodków metropolitalnych (i – co za tym idzie – przegrywające w konkurencji z nimi). Poza poziomem bogactwa przekłada się to także na dostęp do usług publicznych oraz ich jakość. Strategia ta podnosi także kwestię efektywności działania instytucji sektora publicznego (w tym wydatkowania przez nie środków finansowych), wprowadzenia jednolitych zasad e-administracji, poprawy poziomu bezpieczeństwa, zwiększenia poziomu zatrudnienia, zmniejszania poziomu ubóstwa, włączania do życia społecznego i aktywizacji osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym wykluczeniem.

Poniżej przedstawiono wybrane programy krajowe, kształtujące zadania z zakresu polityki społecznej.

Od 2010 r. obowiązuje *Program Wpierający Powrót Osób Bezdomnych do Społeczności*. Zapisano w nim 3 cele główne: pomoc doraźną w sytuacjach kryzysowych, integrację społeczną oraz profilaktykę bezdomności. Samorząd powiatowy może się włączyć przede wszystkim w realizację drugiego z wymienionych celów, polegającego na opracowywaniu i wdrażaniu indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności oraz aktywizacji osób bezdomnych na rynku pracy. W tym celu zaleca się tworzenie partnerstw między powiatowymi urzędami pracy a ośrodkami pomocy społecznej.

Program *Aktywne formy przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu na lata 2011-2015* składa się z 4 komponentów. Z punktu widzenia samorządu powiatowego istotny wydaje się komponent I – wzmocnienie roli podmiotów zatrudnienia socjalnego, jako partnerów ośrodków pomocy społecznej i urzędów pracy. Za najistotniejszą uznano tu aktywizację zawodową osób wykluczonych z normalnego funkcjonowania w obrębie społeczności lokalnych poprzez angażowanie ich w prace budowlane w formie prac społecznie użytecznych i interwencyjnych. Komponent II odnosi się do współpracy instytucji zajmujących się zagadnieniem zatrudnienia socjalnego (centra integracji społecznej i kluby pracy) z Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej, ale także między samymi centrami.

Program *Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi* ma umożliwić osobom z zaburzeniami psychicznymi, przewlekle chorym psychicznie, z upośledzeniem umysłowym i ich rodzinom uniknięcie bądź wyjście z wykluczenia społecznego. Sposobem realizacji tego celu jest udzielanie wsparcia finansowego dla podmiotów oferujących rozwiązania i działania sprzyjające integracji tych osób ze społecznościami, w których żyją. Projekty podejmowane przez jednostki samorządowe we współpracy z organizacjami pozarządowymi mogą dotyczyć rozwoju umiejętności osób z zaburzeniami psychicznymi do życia w społeczeństwie, organizowania im pomocy w najbliższym otoczeniu oraz udzielania wsparcia, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.

Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie ukierunkowany jest na ograniczenie liczby zjawisk przemocy w rodzinie, poprawę jakości ochrony ofiar przemocy przed jej sprawcami oraz skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec sprawców. Wyznacza ona szereg zadań instytucjom powiatowym oraz wszystkim innym instytucjom publicznym, które pracują z rodzinami. Przede wszystkim na powiat nałożono obowiązek diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie, badanie skuteczności dotychczas udzielanej pomocy oraz potrzeb szkoleniowych pracowników, mających bezpośredni kontakt

z ofiarami i sprawcami przemocy. Współpracując z mediami o zasięgu regionalnym, starostwa i podległe im jednostki miałyby zadbać o jak najwyższy poziom wiedzy o dostępnych formach pomocy w przypadku wystąpienia przemocy w rodzinie, prowadząc kampanie społeczne i informacyjne. Do powiatu należy realizacja działań interwencyjnych: tworzenie i rozbudowa sieci instytucji pomocowych (jak ośrodki interwencji kryzysowej), lokalne punkty wsparcia, współpracujące z ogólnopolskim telefonem zaufania „Niebieska linia”, udostępnienie informatorów o możliwych formach pomocy dla ofiar, stworzenie systemu szybkiego przyznawania mieszkań socjalnych osobom dotkniętym przemocą, izolowanie sprawców przemocy oraz skuteczne stosowanie procedury „Niebieskie karty”. W sferze programowej powiat powinien uczestniczyć w tworzeniu programów ochrony przed przemocą, programów terapeutycznych dla jej sprawców oraz stworzyć warunki do przesłuchiwania ofiar.

W *Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020* zapisano 5 celów strategicznych: 1) wzrost zatrudnienia, 2) wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych, 3) poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, 4) poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej, 5) podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli. Wskazuje się m.in. na konieczność zapewnienia właściwej (odpowiedniej pod względem liczby pracowników i ich kompetencji) obsady kadrowej powiatowych urzędów pracy, dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy i uściślenie współpracy (gł. poprzez organizowanie staży zawodowych) między pracodawcami a absolwentami szkół, rozwój usług opieki długoterminowej, poprawę dostępu do usług oraz zatrudnienia osób niepełnosprawnych czy wspieranie osób opuszczających więzienia w znalezieniu pracy.

W grudniu 2013 r. Rada Ministrów przyjęła *Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014-2020*, której myślą przewodnią jest koncepcja aktywnego starzenia się. W dokumencie podkreśla się rolę tworzenia przez władze powiatowe mieszkań chronionych (także przez gminy i organizacje pożytku publicznego). Ponadto powiat powinien promować funkcjonowanie Uniwersytetów Trzeciego Wieku i wspierać je w miarę swoich możliwości. Takie same cele spełnić ma – uchwalony w tym samym czasie - *Rządowy Program Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020*.

W ramach *Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020* wyodrębnia się kilka priorytetów. Jednym z nich jest wsparcie osób młodych (do 29. r.ż.) na rynku pracy poprzez organizację stażów, dofinansowanie szkoleń podnoszących kwalifikacje, granty w przypadku podjęcia pracy poza miejscem zamieszkania. Szczególny nacisk należy położyć

na młodzież zagrożoną marginalizacją oraz z różnego rodzaju niepełnosprawnością. Ponadto wskazano konieczność podniesienia efektywności działania służb pracy, zarówno tych o charakterze publicznym, jak i prywatnym.

Opracowywany jest także *Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu*, w którym wyróżniono 5 celów operacyjnych: 1) ograniczenie wykluczenia dzieci i młodzieży, 2) stworzenie młodzieży szansy wejścia na rynek pracy i założenia rodziny, 3) ukształtowanie aktywnego obywatela, działającego na rzecz środowiska lokalnego, 4) zapobieganie niepewności mieszkaniowej i 5) zagwarantowanie bezpiecznego i aktywnego życia seniorom. Wśród bardziej konkretnych działań przewiduje on rozwój placówek dziennego wsparcia, przygotowanie efektywnych i odpowiadających na potrzeby pracodawców programów kształcenia w zakresie szkolnictwa zawodowego, wzmocnienie działań ukierunkowanych na aktywizację zawodową osób młodych oraz stałych klientów pomocy społecznej przez pracowników urzędów pracy, szersze stosowanie programu prac społecznie użytecznych, zintegrowanie zadań powiatowych centrów pomocy rodzinie z pracą ośrodków pomocy społecznej, odbiurokratyzowanie centrów aktywności zawodowej, doskonalenie zawodowe pracowników socjalnych m.in. w ramach powiatowych Centrów Usług Socjalnych

Poziom wojewódzki

Nadrzędnym dokumentem strategicznym kształtującym kierunki rozwoju na poziomie województwa jest *Strategia rozwoju województwa dolnośląskiego 2020*. Określa ona tereny leżące w zachodniej części województwa jako tzw. Zachodni Obszar Integracji, w którym mieści się również powiat zgorzelecki. Wskazuje najważniejsze zagrożenia, tj. degradację środowiska, wyludnianie się, zagrożenie bezrobociem w związku z kurczącymi się zasobami węgla brunatnego. Wśród najważniejszych zadań do realizacji na tym terenie znalazło się przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i podnoszenie jakości życia mieszkańców.

Strategia wskazuje na kilka obszarów z zakresu polityki społecznej:

- ochrona zdrowia: poprawa dostępności i podniesienie poziomu jakości usług medycznych, w tym: zapewnienie dostępu do nowoczesnej diagnostyki medycznej;
- bezpieczeństwo publiczne: ochrona przed klęskami żywiołowymi (z naciskiem na ochronę przeciwpowodziową), zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa, eliminacja zagrożeń dla środowiska naturalnego;
- edukacja: dostosowanie edukacji do potrzeb rynku pracy, rozbudowa szkolnictwa zawodowego, wsparcie uczniów z dysfunkcjami;

- kultura: jakościowa i ilościowa poprawa oferty kulturalnej, kształtowanie kompetencji do udziału w życiu artystycznym, wzmocnienie i rozbudowa mediów lokalnych;
- społeczeństwo i partnerstwo: powstrzymanie migracji osób młodych, wsparcie seniorów i osób niepełnosprawnych zagrożonych wykluczeniem społecznym, promocja rodzin wielodzietnych, promocja partnerstwa społecznego (np. w ramach ekonomii społecznej);
- rynek pracy: pobudzanie aktywności zawodowej mieszkańców, wspieranie równości kobiet i mężczyzn na rynku pracy.

W grudniu 2013 r. Sejmik województwa dolnośląskiego przyjął *Dolnośląską Strategię Integracji Społecznej na lata 2014-2020*. Jako cel główny wskazano w tym dokumencie zapewnienie Dolnoślązacom wysokiej jakości życia, dostosowania usług publicznych do ich potrzeb oraz integrację społeczną. Dla realizacji tego celu wyodrębniono kilka obszarów, a w ich obrębie – priorytety:

I Obszar – Wsparcie:

Priorytet 1 – Wzmocnienie potencjału rodzin dolnośląskich (np. wspieranie rodzin niewydolnych wychowawczo, wychowujących niepełnosprawne dzieci).

Priorytet 2 – Rozwój usług społecznych mających na celu wsparcie osób i grup społecznych zagrożonych wykluczeniem społecznym (np. rozwój usług opiekuńczych, wzmocnienie potencjału niepełnosprawnych).

Priorytet 3 – Przeciwdziałanie uzależnieniom (tzn. nadużywaniu alkoholu, narkomanii, upowszechnianie wiedzy o uzależnieniach).

Priorytet 4 – Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie (np. tworzenie narzędzi pracy z ofiarami i sprawcami, poprawa efektywności instytucji działających w tej sferze).

II Obszar – Aktywizacja:

Priorytet 5 – Aktywizacja społeczna osób starszych (np. rozwój oferty spędzania czasu wolnego, utrzymywanie sprawności fizycznej i psychicznej tych osób).

Priorytet 6 – Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu osób niepełnosprawnych (np. wzrost aktywności zawodowej, zwiększenie dostępu do życia społecznego przez rozwój technologii mobilnych).

Priorytet 7 – Rozwój sprzyjający wykorzystaniu zasobów na rynku pracy (np. wzrost zatrudnienia, poprawa społeczno-zdrowotnych zasobów pracy).

Priorytet 8 – Promocja aktywnej polityki społecznej jako narzędzia integracji społecznej (np. pobudzanie aktywności grup i osób zagrożonych wykluczeniem, rozwój ekonomii społecznej).

III Obszar – Integracja:

Priorytet 9 – Wsparcie idei społeczeństwa obywatelskiego (np. budowa partnerstw publiczno-prywatnych, wzmocnienie partycypacji obywatelskiej).

Priorytet 10 – Pobudzanie i promowanie innowacji w obszarze polityki społecznej (np. monitorowanie i diagnoza zjawisk społecznych, wzmocnianie więzi międzypokoleniowych).

IV Obszar – Współdziałanie:

Priorytet 11 – Doskonalenie jakości systemu usług społecznych (np. podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy społecznej, efektywne gospodarowanie środkami finansowymi).

Realizacja tej strategii należy do zarządu województwa, który działa za pośrednictwem wydziałów Urzędu Marszałkowskiego oraz podległych mu jednostek organizacyjnych. Dodatkowo dokument zakłada powołanie Podzespołu ds. Monitorowania *Dolnośląskiej Strategii Integracji na lata 2014-2020*.

Poziom powiatu

Najważniejsze cele rozwoju powiatu zgorzeleckiego wyznacza aktualnie *Strategia Rozwoju Powiatu Zgorzeleckiego do roku 2020*. W dokumencie tym wyodrębniono 8 celów strategicznych i niektóre (pośrednio bądź bezpośrednio) odnoszą się do polityki społecznej.

Jednym z celów strategicznych związanych z polityką społeczną jest cel nr 2 - poprawa jakości życia mieszkańców powiatu. Dla jego osiągnięcia zalecono wykonanie badań jakości życia oraz analiz określających poziom bezpieczeństwa publicznego.

Cel strategiczny nr 3 dotyczy wzrostu spójności społecznej i ograniczenia poziomu dysproporcji społecznych, w tym poziomu wykluczenia społecznego. Autorzy Strategii wskazują na problem dotyczący całe województwo dolnośląskie (w tym powiat zgorzelecki) - wysoki poziom patologii społecznych, w tym alkoholizmu i przemocy w rodzinie. Cel strategiczny ma zostać osiągnięty dzięki przeprowadzeniu analiz określających poziom patologii w społeczności lokalnej, a także warsztatów strategicznych z udziałem przedstawicieli instytucji zajmujących się tą problematyką, w efekcie czego powstać powinien program działań w zakresie przeciwdziałania patologiom.

Cel czwarty to podnoszenie poziomu kapitału społecznego. Proponowane działania w tym zakresie obejmują m.in. dostosowanie edukacji w regionie do potrzeb rynku pracy, współpracę z całym Euroregionem w kwestii poszukiwania pracowników, zwiększenie

nacisku na naukę języka czeskiego i niemieckiego, projekt ośrodka szkoleniowego lub badawczego, mającego charakter np. inkubatora przedsiębiorczości.

Cel szósty odnosi się do podniesienia dostępności do usług medycznych w powiecie. Propozycje mające spełniać ten postulat to przede wszystkim współpraca z innymi instytucjami z terenu Euroregionu, które zajmują się opieką zdrowotną, z samorządami Euroregionu - w zakresie programów profilaktycznych, stworzenie informatora o możliwości korzystania z usług medycznych. Cel szósty obejmuje również zagadnienia związane z kreowaniem oferty kulturalnej i rozrywkowej, opierając się przy tym na podkreślaniu bliskości trzech kultur narodowych w regionie.